

Geachte mevrouw Lokhorst,

Tijdens de beraadslagingstafel van 23 januari j.l. refereerde u aan studies die u gelezen heeft waaruit zou blijken dat vissen wel pijn kunnen ervaren. Bovendien wist u nog te melden dat er nog allerlei onderzoeken lopen waaruit weleens zou kunnen blijken dat vissen zelfs meer pijn zouden kunnen ervaren dan mensen.

Naast dat ik uitermate geïnteresseerd ben in de onderzoeken die u gelezen heeft en welke er nog schijnen te lopen wil ik toch nog even wat zaken verhelderen. Vanuit wetenschappelijk oogpunt geldt dat “vissen ervaren geen pijn” de juiste te toetsen hypothese is. Het is dan zaak de hypothese te falsificeren door aan te tonen dat een vis (1 van de circa 30.000 soorten) pijn kan ervaren. Wat men vanuit een dieren activistische achtergrond graag doet is alles omdraaien en stellen dat vissen pijn kunnen ervaren en dat de wetenschap maar moet bewijzen dat dit niet zo is. Dit zou betekenen dat je voor alle 30.000 soorten vissen moet aantonen dat ze geen pijn kunnen ervaren. Zo werkt het dus niet in de wetenschap. Op dit moment zijn er nog geen ondubbelzinnige onderzoeksresultaten bekend die aantonen dat vissen pijn kunnen ervaren. Dus puur theoretisch geldt wetenschappelijk gezien nog steeds dat vissen geen pijn ervaren. Zo simpel is het.

Onderzoeksresultaten die zouden suggereren dat vissen pijn kunnen ervaren (publicaties van Sneddon en co) zijn zeer beperkt en slechts gebaseerd op (deels onjuiste) interpretatie van gedrag. Het is een echter wetenschappelijk breed geaccepteerd feit dat gedrag van dieren geen bewijs vormt voor het ervaren van pijn. Dat zal dus op een andere manier moeten worden vastgesteld.

Met name de neurowetenschappen kunnen daar met nieuwe technieken (o.a. fMRI) hopelijk meer inzicht in genereren. De eerste publicaties laten vooral zien dat de nociceptieve signalen in de lagere hersendelen (dus niet bewust) worden verwerkt en dat is niet genoeg voor een “bewuste” pijnervaring. Voor zover de stand van de wetenschap waarbij ik mij baseer op meer dan 200 wetenschappelijke publicaties. Dus niet op de basis van het lezen van een paar onderzoeksrapporten die mij welgevallig zijn.

Hoewel ik het ernstig betwijfel kan ik iets gemist hebben en zou het daarom zeer waarderen als u mij kunt voorzien van de referenties van de door u geraadpleegde literatuur en kunt informeren over de nu lopende onderzoeken waar u tijdens de beraadslagingstafel naar refereerde. Bij voorbaat mijn dank.

Met vriendelijke groeten,

dr. Arnold Veen
voorzitter HSV Almere
www.hsvalmere.nl